

Б.Б. ДУНАЄВ

Державна навчально-наукова установа «Академія фінансового управління», Київ, Україна, e-mail: bbdunaev@ukr.net.РЕГУЛЮВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО
УКЛАДУ В ЕКОНОМІЦІ КРАЇНИ

Анотація. Визначено, що в економіці країни інфляція та норма готівки є функціями відношення номінального ВВП до готівки (нормованого номінального ВВП) та швидкості обігу грошей. Для швидкості обігу грошей визначено граничний нормований номінальний ВВП за нульової інфляції. Побудовано номограму лінійної залежності інфляції технологічного укладу (ТУ) від нормованого номінального ВВП за наявної швидкості обігу грошей ТУ, відповідно до якої значення інфляції ТУ економік високорозвинених і розвинених неможливі для економік індустріальних, що розвиваються, і слаборозвинених. Побудовано номограму залежності норми готівки ТУ від нормованого номінального ВВП за наявної швидкості обігу грошей ТУ, відповідно до якої рівень норм готівки економік високорозвинених і розвинених неможливий для економік, що розвиваються, та слаборозвинених. Виконано вимірювання показників ТУ економіки України у 2006–2021 рр. та економіки США у 2008–2023 рр. за статистичними даними: номінального ВВП, номінального сукупного продукту, дефлятора ВВП, кількості готівки, кількості обігових грошей, норми резервів комерційних банків, які є результатом регулювання показників ТУ.

Ключові слова: технологічний уклад економіки, інфляція, нормований номінальний ВВП, швидкість обігу грошей, рівновага, праця, капітал, гроші, валютні активи, норма готівки.

ВСТУП. ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

У глобалізованій світовій економіці утворилася складна структура взаємозалежності економік окремих країн з різним рівнем розвитку, який визначається технологічним укладом (ТУ). Економіки країн за наявними ТУ можна поділити на слаборозвинені економіки, такі, що розвиваються, індустріальні, розвинені і високорозвинені [1, 2]. ТУ економіки країни визначається часткою σ доданої виробництвом вартості ω у сукупному суспільному продукті (або валовому випуску) q , $\sigma = \omega / q$, та регульованими Центральним банком (ЦБ) відсотковою ставкою i , швидкістю μ обігу грошей, кредитним мультиплікатором m . Підвищення рівня ТУ можливе після закінчення перебігу попереднього рівня. Загальноприйнятий поділ ТУ економік щодо доданої виробництвом вартості є таким: $\sigma \leq 0.3$ — слаборозвинені, $0.3 < \sigma \leq 0.4$ — що розвиваються, $0.4 < \sigma \leq 0.5$ — індустріальні, $0.5 < \sigma \leq 0.6$ — розвинені, $0.6 < \sigma \leq 0.7$ — високорозвинені, $0.7 < \sigma < 0.75$ — максимально розвинені [2]. За прийнятим поділом ТУ економіка США у 1810–1850 рр. була слаборозвиненою з часткою $\sigma \leq 0.3$ доданої вартості, швидкістю $\mu_{\text{ТУ}} \geq 7$ обігу грошей, відсотковою ставкою $i_{\text{ТУ}} \geq 24.5\%$; у 1850–1900 рр. — що розвивається з $0.3 < \sigma \leq 0.4$, $4.5 \leq \mu_{\text{ТУ}} < 7$, $10.125\% \leq i_{\text{ТУ}} < 24.5\%$; у 1900–1945 рр. — індустріальною з $0.4 < \sigma \leq 0.5$, $3 \leq \mu_{\text{ТУ}} < 4.5$, $4.5\% \leq i_{\text{ТУ}} < 10.125\%$; у 1945–1990 рр. — розвиненою з $0.5 < \sigma \leq 0.6$, $2 \leq \mu_{\text{ТУ}} < 4.5$, $2\% \leq i_{\text{ТУ}} < 4.5\%$; з 1990 р. є високорозвиненою з $0.6 < \sigma \leq 0.7$, $1.286 \leq \mu_{\text{ТУ}} < 2$, $0.827\% \leq i_{\text{ТУ}} < 2\%$.

Теоретики-дослідники техніко-економічного рівня розвитку визначають за часом в історії світової економіки шість ТУ:

- 1) 1770–1790 рр. (текстильні машини → текстильна промисловість);
- 2) 1831–1848 рр. (паровий двигун → засоби транспорту, пароплави, залізниця);